

Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України
“Про затвердження Положення про вимоги до системи управління
кредитною спілкою”

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Відповідно до пункту 8¹ статті 7 Закону України “Про Національний банк України” у редакції зі змінами, унесеними Законом України від 14 грудня 2021 року № 1953-IX “Про фінансові послуги та фінансові компанії” (далі – Закон про фінансові послуги), Національний банк України (далі – Національний банк) наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ, інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, та осіб, які надають супровідні послуги, в межах, визначених Законом про фінансові послуги та іншими законами України.

Відповідно до пункту 16 розділу XI Закону України від 14 липня 2023 року № 3254-IX “Про кредитні спілки” (далі – Закон про кредитні спілки), що набрав чинності 03 вересня 2023 року, Національному банку рекомендовано до дня введення в дію Закону про кредитні спілки забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Закону про кредитні спілки та привести свої нормативно-правові акти у відповідність із Законом про кредитні спілки.

У розділі V Закону про кредитні спілки встановлено загальні вимоги до системи управління кредитною спілкою, а також обов’язок кредитної спілки мати ефективну систему управління, організовану з дотриманням вимог Закону про кредитні спілки з урахуванням розміру, особливостей діяльності кредитної спілки, її плану діяльності, переліку та обсягів послуг, що нею надаються, профілю ризику, значимості кредитної спілки, та на постійній основі забезпечувати відповідність своєї системи управління вимогам Закону про кредитні спілки та нормативно-правових актів Національного банку.

Закон про кредитні спілки наділив Національний банк повноваженнями щодо:

визначення вимог до системи управління кредитною спілкою (частини друга та третя статті 17, пункт 5 частини десятої статті 22 Закону про кредитні спілки);

визначення порядку здійснення Національним банком контролю за дотриманням кредитними спілками вимог до системи управління кредитною спілкою (частина третя статті 17 Закону про кредитні спілки);

установлення вимог до визначення політики винагороди у кредитній спілці, забезпечення її перегляду щороку, а також здійснення контролю за реалізацією такої політики (пункт 24 частини десятої статті 22 Закону про кредитні спілки);

установлення вимог щодо створення кредитною спілкою комплексної, адекватної та ефективної системи внутрішнього контролю, що включає систему управління ризиками, контроль за дотриманням норм (комплаєнс) та внутрішній

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04

аудит (частина друга статті 25, частина перша статті 26, частина перша статті 27, пункт 8 частини четвертої та частина дев'ята статті 28, пункт 10 частини другої статті 37 Закону про кредитні спілки);

установлення порядку подання кредитною спілкою до Національного банку звітів та інших документів щодо виконання функцій управління ризиками, комплаєнс, внутрішнього аудиту (частина дев'ята статті 28, частина четверта статті 32, пункт 14 частини другої статті 37 Закону про кредитні спілки);

визначення критеріїв віднесення кредитних спілок до категорії значимих кредитних спілок (пункт 8 частини першої статті 1, частина четверта статті 3, пункт 5 частини другої статті 37 Закону про кредитні спілки).

Таким чином, проблемою, що потребує розв'язання шляхом державного регулювання, є необхідність прийняття нормативно-правового акта (далі – нормативно-правовий акт з питань установлення вимог до системи управління кредитною спілкою), у якому будуть:

визначені вимоги до системи управління кредитною спілкою згідно з частинами другою та третьою статті 17 Закону про кредитні спілки;

визначений порядок здійснення Національним банком контролю за дотриманням кредитними спілками вимог до системи управління кредитною спілкою;

установлені вимоги до визначення політики винагороди у кредитній спілці, забезпечення її перегляду щороку, а також здійснення контролю за реалізацією такої політики;

установлені вимоги щодо створення кредитною спілкою комплексної, адекватної та ефективної системи внутрішнього контролю, що включає систему управління ризиками, контроль за дотриманням норм (комплаєнс) та внутрішній аудит;

установлений порядок подання кредитною спілкою до Національного банку звітів та інших документів щодо виконання функцій управління ризиками, комплаєнс, внутрішнього аудиту;

визначені критерії віднесення кредитних спілок до категорії значимих кредитних спілок.

Вищезазначена проблема не може бути розв'язана за допомогою чинних регуляторних актів. За допомогою ринкових механізмів проблема не може бути розв'язана, оскільки вона стосується реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про кредитні спілки та Законом України “Про Національний банк України”, щодо розроблення і затвердження нормативно-правових актів із питань установлення вимог до системи управління кредитною спілкою.

Суб'єктами, на яких вищезазначена проблема справляє негативний вплив, є кредитні спілки та їх члени.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання є прийняття нормативно-правового акта Національного банку з питань визначення вимог до системи управління кредитною спілкою, необхідного для реалізації Закону про кредитні спілки.

III. Визначення та оцінка усіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваги обраного способу

Альтернативним способом досягнення вищезазначених цілей є невиконання Національним банком приписів, визначених у пункті 16 розділу XI Закону про кредитні спілки, у частині прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Закону про кредитні спілки, та залишення без змін діючого нормативно-правового регулювання діяльності кредитних спілок.

Для кредитних спілок перевагою такого способу є те, що немає потреби у впровадженні будь-яких змін у своїй діяльності, обумовлених виконанням вимог нормативно-правових актів Національного банку. Однак у цьому випадку кредитні спілки функціонуватимуть в умовах правової невизначеності, оскільки те, що немає нормативно-правових актів Національного банку з питань визначення вимог до системи управління кредитною спілкою не звільняє кредитні спілки від обов'язку на постійній основі забезпечувати відповідність своєї системи управління вимогам Закону про кредитні спілки, а те, що немає чітко врегульованих та зрозумілих вимог Національного банку до системи управління кредитною спілкою створює для кредитних спілок суттєві ризики порушення ними вимог Закону про кредитні спілки і, як наслідок, застосування Національним банком заходів впливу за вчинені порушення. Крім того, цей спосіб не забезпечує розв'язання проблеми, визначеної в розділі I, та не забезпечує досягнення цілей державного регулювання, визначених у розділі II.

Отже, застосування такого альтернативного способу досягнення зазначених цілей та розв'язання проблеми в такий спосіб не є прийнятним.

Іншим альтернативним способом досягнення встановлених цілей є прийняття нормативно-правового акта Національного банку з питань визначення вимог до системи управління кредитною спілкою.

Перевагами цього способу є встановлення для кредитних спілок прозорих та зрозумілих вимог до системи управління кредитною спілкою, уключаючи вимоги до визначення політики винагороди у кредитній спілці, системи внутрішнього контролю кредитної спілки, системи управління ризиками, контролю за дотриманням норм (комплаєнс), внутрішнього аудиту в кредитній спілці, врегулювання порядку подання кредитною спілкою до Національного банку звітів та інших документів щодо виконання функцій управління ризиками, комплаєнс, внутрішнього аудиту, порядку здійснення Національним банком контролю за дотриманням кредитними спілками вимог до системи управління кредитною спілкою, визначення критеріїв віднесення кредитних спілок до

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04

категорії значимих кредитних спілок та надання їм часу для приведення своєї діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта.

Недоліками такого способу є можливі додаткові витрати кредитних спілок, пов'язані з приведенням своїх внутрішніх документів, діяльності та складу органів управління кредитної спілки у відповідність до вимог регуляторного акта.

Тому Національний банк з урахуванням положень Закону про кредитні спілки обрав варіант прийняття регуляторного акта з питань визначення вимог до системи управління кредитною спілкою (далі – регуляторний акт) як найоптимальніший спосіб досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи

Для розв'язання проблеми пропонується прийняти регуляторний акт у формі Положення про вимоги до системи управління кредитною спілкою (далі – Положення), що затверджується постановою Правління Національного банку України (далі – постанова).

Проект постанови визначає порядок приведення кредитними спілками, які до дня введення в дію Закону про кредитні спілки матимуть статус кредитної спілки, своїх внутрішніх документів, діяльності та складу органів управління у відповідність із вимогами Закону про кредитні спілки.

Проект Положення:

1) встановлює вимоги до системи управління кредитною спілкою, включаючи систему внутрішнього контролю кредитної спілки, що включає систему управління ризиками, контроль за дотриманням норм (комплаєнс) та внутрішній аудит;

2) визначає критерії віднесення кредитних спілок до категорії значимих кредитних спілок;

3) встановлює вимоги до звітів та порядок подання кредитними спілками до Національного банку звітів та інших документів щодо виконання функцій управління ризиками, комплаєнс, внутрішнього аудиту;

4) встановлює порядок здійснення Національним банком контролю за дотриманням кредитними спілками вимог до системи управління.

Ступінь ефективності регуляторного акта оцінюватиметься за результатами аналізу показників діяльності кредитних спілок.

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання всіма кредитними спілками, на яких поширюється дія регуляторного акта. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію регуляторного акта потенційно зумовлюється головним чином змінами в законодавчих актах

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04

України, що може призвести до потреби внесення змін до регуляторного акта.

Упровадження вимог регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог регуляторного акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком державного нагляду за діяльністю кредитних спілок відповідно до Закону про фінансові послуги, Закону про кредитні спілки із періодичністю, визначеною відповідними нормативно-правовими актами Національного банку.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Реалізація регуляторного акта не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави, інші суспільні відносини.

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна виокремити такі наслідки його прийняття для суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

Позитивні результати дії регуляторного акта:

1) прийняття нормативно-правового акта, необхідного для реалізації Закону про кредитні спілки в частині встановлення вимог до системи управління кредитною спілкою, визначення порядку здійснення Національним банком контролю за дотриманням кредитними спілками цих вимог, встановлення порядку подання кредитною спілкою до Національного банку звітів та інших документів щодо виконання функцій управління ризиками, комплаєнс, внутрішнього аудиту, а також визначення критеріїв віднесення кредитних спілок до категорії значимих кредитних спілок;

2) створення умов для забезпечення:

здійснення кредитними спілками безперервної діяльності та досягнення ними довгострокових цілей своєї діяльності;

відповідності діяльності кредитних спілок законодавству та їх внутрішнім документам;

належного функціонування системи корпоративного управління та чіткого розподілу обов'язків, функцій та повноважень між органами управління та підрозділами кредитних спілок;

унеможливлення (запобігання) прийняття наглядовою радою та правлінням (одноосібним виконавчим органом), посадовими особами та підрозділами кредитної спілки рішень, що можуть призвести до негативних наслідків у діяльності кредитної спілки;

побудови ефективної системи внутрішнього контролю в кредитних спілках, що включає систему управління ризиками, контроль за дотриманням норм (комплаєнс) та внутрішній аудит та ґрунтується на розподілі обов'язків між підрозділами кредитної спілки, що базується на застосуванні моделі трьох ліній

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04

захисту;

упровадження виявлення, запобігання та управління конфліктами інтересів у кредитній спілці відповідно до єдиних підходів;

3) створення передумов для застосування ризик-орієнтованого підходу під час здійснення державного регулювання діяльності кредитних спілок та нагляду за кредитними спілками шляхом оцінювання якості системи корпоративного управління, системи внутрішнього контролю кредитної спілки з урахуванням наявності / відсутності в неї статусу значимої кредитної спілки.

Можливі негативні наслідки дії регуляторного акта – витрати кредитних спілок, пов'язані з приведенням своєї діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта, включаючи зміну організаційної структури, внутрішніх процесів діяльності, розроблення внутрішніх документів.

Ураховуючи специфіку сфери правового регулювання акта, не вбачається за можливе обчислення розмірів позитивних результатів та можливих негативних наслідків до його прийняття.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії акта

Строк дії регуляторного акта необмежений у часі.

VIII. Визначення показників результативності акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія регуляторного акта.

Дія регуляторного акта не поширюється на фізичних осіб.

Дія регуляторного акта поширюватиметься на кредитні спілки та об'єднані кредитні спілки, загальна кількість яких станом на 31 жовтня 2023 року становила 143;

2) кошти і час, що витратять суб'єкти господарювання та/або фізичні особи у зв'язку з виконанням вимог регуляторного акта.

Можливі додаткові витрати кредитних спілок будуть пов'язані з приведенням своїх внутрішніх документів, діяльності та складу органів управління кредитної спілки у відповідність до вимог регуляторного акта. Ураховуючи специфіку регуляторного акта, надати чіткий розмір витрат коштів і часу, що витратиться кредитними спілками на виконання вимог регуляторного акта, неможливо.

Витрати коштів та часу фізичних осіб не передбачаються;

3) кількість кредитних спілок, що порушили вимоги Положення. Дані про кількість таких кредитних спілок Національний банк встановлюватиме за результатами здійснення нагляду за ними після закінчення строку приведення кредитними спілками своєї діяльності у відповідність до вимог Положення.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04

ІХ. Визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3, 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом одного року з дня набрання чинності регуляторним актом відповідно до частини п'ятої статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, оскільки для відстеження результативності використовуватимуться статистичні дані.

Повторне відстеження проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки з дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Для відстеження результативності регуляторного акта Національний банк використовуватиме дані, отримані за результатами регулювання діяльності страховиків.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/139589

від 24.11.2023 14:04